

INFO LGOG KRING HORST EN SEVENUM,
twaalfde jaargang, nummer 26, 11 maart 2002.
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig
Genootschap Kring Horst en Sevenum.
INFO LGOG KRING HORST EN SEVENUM verschijnt
tweemaal per jaar: in februari/maart en september.
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus.
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres:
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst, telefoon (077) 398 1606

INHOUD

Van de redactie	2
Uitnodiging jaarvergadering	3
Jaarverslag 2001	3
Verslag 27e jaarvergadering	6
Programma voorjaar 2002	7
Lezingen	7
Kleine excursie	8
Historisch Educatief Platform	9
Jos Schatorjé zoekt de luwte op (interview)	11
Gemeentewapen en -vlag voor Horst aan de Maas	12
Musea	
Stichting Oudheidkamer Horst	15
Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk Horst	15
Streekboerderijmuseum De Locht	16
Koperslagersmuseum P. van der Beele	17
Museum Bert Coppus	17
Limburgs Museum	18
Nieuwe publicaties	18
Bestuur LGOG Kring Horst en Sevenum	21

VAN DE REDACTIE

Gezien de diversiteit aan onderwerpen is het eigenlijk onmogelijk de inhoud van dit 26e nummer van Info LGOG in één woord samen te vatten. Zou men toch een poging willen wagen, dan is het woord "verandering" misschien nog wel het meest van toepassing op de inhoud van dit nummer. Zo komt er na acht jaar een einde aan het voorzitterschap van Jos Schatorjé van LGOG Kring Horst en Sevenum. Daarmee wordt opnieuw afscheid genomen van iemand die het gezicht van de Kring bijna vanaf de oprichting mede heeft bepaald. Want voordat Jos in 1994 voorzitter werd, had hij ook al van 1979 tot 1990 zitting gehad in het bestuur. Aanleiding voldoende voor een uitgebreid afscheidsinterview, zo oordeelde de redactie.

"Verandering" is een woord dat ook van toepassing is op een bijdrage van Gert Verheijen. Omdat de gemeenten Horst, Grubbenvorst en Broekhuizen vorig jaar fuseerden, diende er ook een nieuw gemeentewapen te komen. In zijn artikel doet de heer Verheijen de achtergronden bij de totstandkoming van het nieuwe wapen uit de doeken. Voor LGOG Kring Horst en Sevenum heeft de gemeentelijke herindeling eveneens gevolgen: tijdens de jaarvergadering op 11 maart zal het bestuur de leden voorstellen de Kring een andere naam te geven. Een voorstel van onze Kring om gemeentegrenzen voortaan aan te houden als kringgrens werd door het hoofdbestuur voorlopig (?) afgewezen, zo blijkt uit het jaarverslag.

Behalve een bijdrage over activiteiten en doelstellingen van het Historisch Educatief Platform (HEP) en vaste rubrieken over het komende programma, over recent verschenen literatuur en over musea in de regio, bevat deze Info ook weer een uitnodiging voor de jaarvergadering. Hopelijk zal de belangstelling hiervoor even groot zijn als voor de activiteiten die de Kring in het afgelopen jaar organiseerde.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

UITNODIGING 28E JAARVERGADERING 11 MAART 2002

Dames en heren,

Wij nodigen u allen uit om op maandag 11 maart aanvang 20.00 uur onze 28e jaarvergadering bij te wonen. Deze vergadering zal worden gehouden in de zaal van Restaurant 'De Alde Lind', Venrayseweg 93 te Horst, telefoon (077) 398 83 43.

AGENDA

1. Opening en mededelingen.
2. Verslag 27e jaarvergadering 19 maart 2001.
3. Verslag over 2001 van de secretaris.
4. Verslag over 2001 van de penningmeester en kascontrolecommissie (mevrouw Y. Hermans-Cuppen en de heer J. Smits).
5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie.
6. Bespreking bestuursbeleid.
7. Naamgeving kring Horst en Sevenum.
8. Bestuursverkiezing.
9. De heer drs. J. Schatorjé is aftredend en niet-herkiesbaar.
10. De heer drs. W. Moorman is aftredend en herkiesbaar.
11. Het bestuur stelt voor in de plaats van de heer Schatorjé de heer drs. M.P.G.M van den Munckhof te benoemen. De heer Van den Munckhof is lid van de kring Horst en Sevenum en bereid de functie van voorzitter op zich te nemen. Het bestuur stelt voor de heer Moorman te herbenoemen.
12. De leden kunnen andere kandidaten voordragen. Een dergelijke voor-dracht moet voor de aanvang van de vergadering bij het bestuur zijn ingediend, voorzien van de handtekeningen van tien leden en de kandidaat.
13. Rondvraag.
14. Sluiting van de jaarvergadering.
15. Na de pauze zal de heer H. Steeger uit Wetten (D) een inleiding verzorgen over 'De Gouden Eeuw van Gelre'.

Wij hopen dat u onze 28e jaarvergadering zult kunnen bijwonen.

Namens het bestuur van LGOG Kring Horst en Sevenum,

Drs. J.M.W.C. Schatorjé, voorzitter

J.M.G. Kelleners, secretaris

VERSLAG OVER HET JAAR 2001

L e d e n

Op 31 december 2001 telde de Kring Horst en Sevenum van het LGOG 166 leden, als volgt verdeeld:

--

H e t b e s t u u r

Het bestuur was op 31 december 2001 als volgt samengesteld:

Drs. J.M.W.C. Schatorjé	voorzitter
Drs. W.J. Moorman	vice-voorzitter
J.M.G. Kelleners	secretaris
C.L.G. Theeuwen	penningmeester
M.E.A.P. Huijs - Oostveen	lid
Drs. X.C.C. van Dijk	lid
J. H. Kurver	lid

B e s t u u r s v e r g a d e r i n g e n

Het bestuur kwam in het verslagjaar negen maal in vergadering bijeen: 5 januari, 9 februari, 6 april, 25 april, 12 juni, 21 augustus, 21 september, 23 november en 20 december. In de bestuursvergaderingen werden behalve de lopende zaken beleidszaken besproken. Enkele agendapunten waren: voorbereiding van het activiteitenprogramma (lezingen, uitgave en sponsoring informatieblad INFO LGOG, excursies, cursus en jaarvergadering), samenwerking met scholen, contacten met hoofdbestuur en heemkundeverenigingen en overleg met gemeente.

Hoofdbestuur en kringbesturen

In het voorjaar en in het najaar vinden, voorafgaand aan de ledenvergaderingen, K.S.C.-vergaderingen plaats. Het hoofdbestuur overlegt dan met de besturen van de kringen, secties en commissies van LGOG over het te voeren beleid.

De voorjaarsvergadering werd op 19 mei gehouden in Venlo. Agendapunten waren o.a. de Commissie Educatie, lesboek De Geschiedenis van Limburg deel II en de Balans 2000.

De najaarsvergadering vond op 6 oktober te Roermond plaats. Tijdens deze vergadering werden onder andere de stand van zaken Limburghuis en de kringgrenzen besproken. Een delegatie van het bestuur van kring Horst en Sevenum was bij beide vergaderingen aanwezig.

Ledenvergaderingen

22 januari: LEZING

De heer P. van Enckevort uit Sevenum, lid van onze kring, hield een lezing over 'Vernoemen in het verleden in Noord-Limburg'.

Aanwezig waren 51 toehoorders.

19 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

Zevenentwintigste jaarvergadering gevolgd door een lezing van de heer G. Lucassen uit Geijsteren over 'Veldnamen, meer speciaal in onze regio'.

51 personen bezochten deze bijeenkomst.

25 april: LEZING

De heer mr. Th. J. van Rensch uit Gronsveld verzorgde een lezing over 'Horst aan het einde van de Middeleeuwen' naar aanleiding van het 500-jarig bestaan van kermis en jaarmarkt in Horst.

Er waren 78 personen aanwezig.

23 mei: LEZING

De heer Lenders, directeur van het bevrijdingsmuseum te Groesbeek hield een inleiding met film over de bevrijding van Noord-Limburg.

Aanwezig waren 14 toehoorders.

20 september: LEZING

Mevrouw drs. A. Gielen-Van Bommel uit Horst, lid van onze kring, hield een lezing over 'Huis en haard in Noord-Limburg aan het begin van de twintigste eeuw'.

35 personen waren aanwezig.

26 november: LEZING

De heer E. Staal uit Venlo hield een lezing over 'De historische ontwikkeling van het Noord-Limburgse landschap'.

Er waren 45 toehoorders.

10 december: LEZING

De heer P. te Poel uit Maastricht verzorgde een lezing over 'Middeleeuwse Maaslandse beeldhouwkunst'.

Er waren 54 aanwezigen.

Excursies

Op zondag 27 mei bezochten 15 personen het bevrijdingsmuseum in Groesbeek.

Op zondag 26 oktober bezochten 20 personen de tentoonstelling 'De Wereld van Jeroen Bosch' in het Noord-Brabants Museum.

Op zaterdag 29 september vond de najaarsexcursie plaats naar Leuven, waar het stadhuis, de St. Pieterskerk en een van de begijnhoven bezocht werden. In de namiddag werd de Abdij van Heverlee bezocht. De excursie kende 39 deelnemers.

Cursussen

In 2001 volgden 35 personen de cursus 'Het Leven in het Land van Kessel van de 17e tot 19e eeuw'. De heer mr. Th. J. van Rensch bood op de woensdagavonden 7 en 21 februari en 7 en 21 maart de deelnemers een zeer interessante cursus.

Activiteiten

500 jaar jaarmarkt in Horst: Dankzij het initiatief van de kring Horst en Sevenum en met financiële ondersteuning van de gemeente Horst aan de Maas werd in 2002 met allerlei activiteiten het 500-jarig bestaan van de kermis en jaarmarkt herdacht. De kring Horst en Sevenum besteedde met de lezing 'Horst aan het einde van de Middeleeuwen' van de heer mr. Th.J. van Rensch aandacht aan deze gebeurtenis voor een talrijk publiek.

INFO LGOG: In 2001 verschenen onder redactie van mevrouw drs. Y. Hermans-Cuppen en de heer drs. W. Moorman aflevering 24 en 25 van INFO LGOG kring Horst en Sevenum. In aflevering 24 werd in een artikel van G.F. Verheijen aandacht geschonken aan enkele prominente oud-leden van de Koninklijke Harmonie van Horst die op het gerestaureerde kerkhof begraven zijn. De heer G. Lenssen liet ons genieten van een oorkonde die behoorde bij de gedenksteen van de kapel en klooster Nazareth uit Horst: tijden veranderen... Tijdens de laatste raadsvergadering van de gemeenteraad van Horst hielden twee leden van de raad een historisch geïnspireerde toespraak. Wethouder mr. A. Stas blikte in zijn rede terug op 22 jaar sociaal-democratische gemeenteraadspolitiek

in Horst. Loco-burgemeester J. Jenniskens sprak onder meer over de burgemeesters van Horst en de samenstelling van de raad in de afgelopen twee eeuwen. Fragmenten van hun speeches werden in INFO LGOG gepubliceerd. Tenslotte stelde de heer X. van Dijk, archeoloog en nieuw bestuurslid van onze Kring, zichzelf en zijn werk bij het RAAP voor.

In aflevering 25 ging de redactie kort in op het jubileum van INFO LGOG. Naast verenigingsnieuws en een index van de historische bijdragen in de voorgaande 24 nummers, interviewde de heer W. Moorman wethouder J. Jenniskens over de stichting Behoud Cultureel Erfgoed Horst. De heer X. van Dijk ging in op de Nota Belvédère waarin de overheid het Rijksbeleid voor cultuurhistorie in Nederland presenteert. Hij staaft zijn betoog met een vijftal voorbeelden van recente archeologische onderzoeken in Horst aan de Maas.

INFO LGOG wordt mede mogelijk gemaakt dankzij betrokkenheid van regionale sponsors.

Overleg Heemkundeverenigingen: Op 29 mei kwam het Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen voor de zeventiende keer bijeen. Gastvereniging was de Historische Kring Broekhuizen. Na een interessante rondwandeling door de historische kern van Broekhuizenvorst werd een bezoek gebracht aan het nieuwe onderkomen van de kring. De aanwezige verenigingen gaven een toelichting op hun status en de werkzaamheden waar zij op dat moment mee bezig waren. Tijdens deze bijeenkomst werd afscheid genomen van mevrouw drs. A. Gielen-van Bommel. Zij heeft jarenlang het secretariaat van het overleg vervuld en werd voor haar grote inzet door de verenigingen bedankt. Om de continuïteit van het overleg te waarborgen werd besloten een dagelijks bestuur samen te stellen, bestaande uit een afgevaardigde van beide LGOG kringen en twee afgevaardigden van de heemkundeverenigingen.

Tijdens de achttiende bijeenkomst op 29 november was het Overleg te gast bij Stichting Werkgroep Oud America. Na uitwisseling van ervaringen tussen de diverse verenigingen hield de heer Frank Holthuizen van het Li(mburgs)-F(ilm en) V(ideo) A(rchief) een inleiding met videobeelden over bewaren en bewerken van film en videomateriaal. Na afloop van het overleg werd ook hier een bezoek gebracht aan het onderkomen van de werkgroep.

HEP: Het platform bestaat sinds 1995 en is een initiatief van LGOG kring Horst en Sevenum. Het platform is geen vereniging of stichting maar een netwerk zonder statuten etc. In dit netwerk werken verenigingen/stichtingen samen uit Horst aan de Maas en Sevenum. Zij houden zich bezig met de cultuurhistorische geschiedenis van onze regio. Het HEP tracht bij de jeugd belangstelling te wekken voor de regionale en plaatselijke geschiedenis, in samenwerking met de plaatselijke scholen. Dit jaar heeft het platform een informatiefolder verspreid onder de scholen van Horst aan de Maas en Sevenum. Hierin geeft het uitleg over het platform. Tevens geeft het platform met dit schrijven aan hoe de scholen kunnen blijven deelnemen aan de projecten die het platform in het verleden heeft opgezet. De ervaring is dat de scholen graag ruim van tevoren willen weten welke historische projecten zij in hun geschiedenislessen kunnen inpassen. Door de opzet van deze folder kunnen zij elk jaar één of meerdere projecten uitkiezen en inroosteren. In samenwerking met de Oudheidkamer is er een 'lesbrievenbibliotheek' opgezet. Hier kunnen scholen de lesbrieven bestellen. Het Historisch Educatief Platform verliest door het overlijden van de heer Piet van Nunen een zeer actieve medewerker. Hij heeft onder andere de aanzet gegeven voor het project over de wapenkunde dat nu in ontwikkeling is.

Kringgrenzen: In oktober 2000 deed de kring Horst en Sevenum het hoofdbestuur een voorstel met betrekking tot de kringgrenzen naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling. Het voorstel was om gemeentegrenzen aan te houden als kringgrens. Voor de kring Horst en Sevenum zijn dit de grenzen van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas en van de gemeente Sevenum. Leden van het LGOG woonachtig in deze gemeenten (en nieuwe leden) zouden in principe lid worden van de kring Horst en Sevenum. Zouden individuele leden zich tot een andere kring aangetrokken voelen, bijvoorbeeld omdat zij al jaren de activiteiten van die kring bezoeken, dan kan hiervan afgeweken worden. Op vragen van de heer drs. J. Schatorjé, tijdens de voorjaarsvergadering in Venlo vertolkte de heer J. Knoors het standpunt van het Genootschapbestuur als volgt: 'Het bestuur heeft gemeend geen nieuwe voorstellen te moeten doen ten aanzien van een mogelijke nieuwe indeling van de Kringen om reden dat gemeentelijke herindeling nog geen afgeronde zaak is en dat men in de toekomst nog herindelingen in Limburg kan verwachten. Bovendien heeft elk lid de vrijheid lid te worden van die Kring, welke zijn/haar voorkeur heeft. Nieuwe leden worden opgenomen in de Kring, waaronder zijn/haar woonplaats valt tenzij men uitdrukkelijk aangeeft te kiezen voor een bepaalde Kring.'

VERSLAG 27E JAARVERGADERING 19 MAART IN DE OUDE LIND

1. Opening en mededelingen

Voorzitter J. Schatorjé opent 's avonds om 20.00 uur de 27e jaarvergadering van LGOG Kring Horst en Sevenum. Volgens de presentielijst bezochten 52 personen de jaarvergadering. Het financiële jaarverslag ligt ter tafel. Bericht van verhindering werd ontvangen van mevrouw J. Janssen-de Mulder en mevrouw M. Wijnhoven en van de heren S. Huijs, P. Vervoort, G. Poels, J. Billekens en P. Huijs. Herdacht worden mevrouw Tr. Kok en de heer L. Derix.

2. **Het verslag van de zesentwintigste jaarvergadering** wordt onder dankzegging aan de secretaris vastgesteld.

3. **Het verslag over 2000 van de secretaris** wordt eveneens onder dankzegging aangenomen. De voorzitter vraagt aandacht voor het feit dat de nu uitgegeven INFO LGOG de 24e uitgave is en de volgende dus ...

4. **Het verslag over 2000 van de penningmeester en kascontrolecommissie** (de heren J. Smits en G. Lenssen). Van de reserve zal een gedeelte besteed worden voor de aanschaf van audiovisuele middelen. **Kascontrolecommissie:** de heren Smits en Lenssen hebben de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. De voorzitter leest een verklaring van de kascommissie voor, waarin deze commissie de ledenvergadering verzoekt de penningmeester onder dankzegging voor zijn werk te dechargeren.

5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie

De heer G. Lenssen is aftredend. De voorzitter doet een beroep op de ledenvergadering voor kandidaten voor de commissie. Mevrouw Y. Hermans - Cuppen stelt zich kandidaat. Zij wordt door de ledenvergadering bij acclamatie gekozen.

6. Bespreking Bestuursbeleid

Het bestuur heeft in het verslagjaar 2000 gezocht naar een nieuwe locatie voor de vereniging. De Alde Lind heeft de bedrijfsfilosofie veranderd waardoor de vereniging naar een nieuwe locatie moest uitzien. Bij een nieuwe locatie moet met een aantal aspecten rekening gehouden worden. De kosten, de openingstijden, parkeervoorzieningen, capaciteit van locatie etc. Het bestuur heeft gewikt en gewogen en is er op dit moment nog niet uit. Kleine activiteiten zoals de wintercursus zullen gehouden worden in café 'het Hukske' in Meterik. Voor grotere activiteiten wordt gekozen bij toerbeurt voor passende locaties in ons werkgebied. Op dit moment is het bestuur nog in gesprek met enkele uitbaters van lokaliteiten.

Het bestuur heeft bij het hoofdbestuur aandacht gevraagd voor de nieuw ontstane situatie na de gemeentelijke herindeling, met name de nieuwe kringgrenzen.

Venray is akkoord met ons voorstel, Venlo heeft bedenkingen. Het hoofdbestuur doet in de voorjaarsvergadering in Venlo (!) een voorstel.

Excursies: tot op heden kende de kring elk jaar twee grote excursies. De laatste keren was het steeds moeilijker voldoende deelnemers te krijgen. De kleine excursies, naar één doel, scoren echter zeer goed. Het bestuur heeft met de kring Venray overlegd om te komen tot meer samenwerking. Besloten is te starten met elkaars leden nadrukkelijker te informeren over de activiteiten van de beide kringen.

Het bestuur stelt voor de voorjaarsexcursie te laten vervallen en te kiezen voor twee kleine excursies en één grote (najaars)excursie en als extra één maal per vijf jaar een meerdaagse excursie.

Actuele gebeurtenissen: in 2001 wordt het feit herdacht dat 500 jaar geleden aan Horst twee kermissen en/of jaarmarkten werden gegeven. Rond de kermis wordt een speciale lezing door de heer mr. J. van Rensch verzorgd over dit thema.

Onlangs werd het bevrijdingsmuseum geopend in Groesbeek. Op 23 mei zal een medewerker van het bevrijdingsmuseum een lezing verzorgen over de bevrijding van Noord-Limburg en het bevrijdingsmuseum. Op 27 mei is een kleine excursie naar dit museum gepland.

Ook in 2000 werd de wintercursus voorbereid. Hieraan nemen 35 personen deel.

7. Bestuursverkiezing

Mevrouw drs. A. Gielen-Van Bommel is aftredend en niet-herkiesbaar. Het bestuur stelt voor in haar plaats de heer J. Kurver te benoemen. De heer Kurver is bereid de bestuursfunctie op zich te nemen. De heer Kurver wordt bij acclamatie benoemd.

Aftredend en herkiesbaar is de heer J. Kelleners. De heer Kelleners wordt bij acclamatie herbenoemd.

Afscheid mevrouw A. Gielen-Van Bommel

De voorzitter memoreert dat vandaag mevrouw Ans Gielen stopt als vice-voorzitter en bestuurslid. Zij heeft zich twee volledige periodes voor de kring ingezet. Ans was een zeer actief bestuurslid van de kring. Daarbij is zij actief in het hoofdbestuur van het LGOG. Gelukkig voor de kring blijft zij zich inzetten voor HEP en de kleine excursies. Zij gaat nu genieten van een sabbatsjaar: tijd voor rust, tijd voor een boek.

Mevrouw Gielen bedankt een ieder. Zij vond het acht jaar geleden een eer toen zij voor een bestuursfunctie gevraagd werd. En zij is het een eer blijven vinden deel uit te maken van dit bestuur. De doelstellingen van het LGOG spraken en spreken haar aan. Zij vindt het jammer dat zij moet stoppen maar vindt het ook goed om plaats te maken voor een nieuw bestuurslid. En haar opvolger is ook lid van het HEP.

8. Naamgeving

Eerst werd vooral de naam kring Horst gebruikt. Daarna is de naam Sevenum erbij gekomen. Na de fusie van Horst met Broekhuizen en Grubbenvorst vindt het bestuur dat de kring een nieuwe naam moet krijgen, waarin alle dorpen tot hun recht komen. Kring Peel en Maas vond kring Venray niet zo geslaagd! Peel en Maas zou ook op kring Venray kunnen slaan en zij hebben al een weekblad met die naam. De voorzitter stelt voor dat de leden een nieuwe naam voor de kring bedenken en deze aan het secretariaat doorgeven. In de volgende jaarvergadering wordt de nieuwe naam bekend gemaakt.

9. Rondvraag

Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt.

10. Sluiting van de jaarvergadering

11. Lezing

Na de pauze verzorgde de heer G. Lucassen uit Geysteren een lezing over 'Veldnamen'.

PROGRAMMA VOORJAAR 2002

LEZINGEN

De lezingen van LGOG Kring Horst en Sevenum vinden plaats in Restaurant De Alde Lind, Venrayseweg 93 te Horst, telefoon zaal (077) 398 8343. De aanvang is steeds om 20.00 uur. Leden van LGOG hebben gratis toegang; van belangstellende niet-leden wordt een bijdrage in de kosten van vijf gulden per lezing verwacht.

11 maart: H. Steeger, De Gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom

De musea van Kevelaer, Nijmegen, Roermond en Zutphen hebben een tentoonstellingscyclus over het oude hertogdom Gelre in de vijftiende en zestiende eeuw georganiseerd. Naar de tentoonstelling in het Stedelijk Museum in Roermond organiseert LGOG Kring Horst en Sevenum op 24 maart een kleine excursie (zie onder). Tegenwoordig hoort het grootste deel van het voormalige hertogdom bij Gelderland en Noord- en Midden-Limburg. Maar ook de nu Duitse regio rond Goch, Gelder, Straelen en Erkelens maakte oorspronkelijk deel uit van het hertogdom Gelre. Kunst- en cultuurhistorisch gezien was de vijftiende en zestiende eeuw dé bloeiperiode van Gelre. De mooiste Nederlandse handschriften, verlucht met schitterend geschilderde miniatures, werden in de vijftiende eeuw voor het Gelderse hof gemaakt. Beelden afkomstig uit de Gelders-Nederrijnse ateliers behoren tot het beste wat de Nederlandse sculptuur in de late middeleeuwen te bieden had. Gelderse zilversmeden en bronsgieters leverden prestaties van formaat. Het wapenboek van de Gelderse heraut wordt als het mooiste van de middeleeuwen beschouwd. De tentoonstellingscyclus wil voor het eerst een overzicht mogelijk maken van de rijke geschiedenis, kunst en cultuur van Gelre in deze tijd.

Het Gelderse Overkwartier met de steden Roermond, Venlo, Gelder, Goch, Straelen, Wachtendonk, Erkelens, Echt en Nieuwstadt wordt in de tentoonstellingen bijzonder goed vertegenwoordigd. De kerken van Noord- en Midden-Limburg en de aangrenzende nu Duitse gebieden bleven namelijk grotendeels gespaard van de beeldenstorm uit 1566. De tentoonstellingscyclus biedt daarom een unieke kans de kunst en cultuur van het Gelderse Overkwartier in de vijftiende en zestiende eeuw te leren kennen. De lezing informeert over de vier afdelingen van de tentoonstelling ("hertogen en oorlogen", "kastelen, steden en handel", "kerken, kloosters en religieuze cultuur" en "handschriften en vroege drukken"), de geschiedkundige achtergrond van enkele tentoongestelde objecten en de positie van de Gelderse ateliers en werkplaatsen in het toenmalige Nederrijnland.

De heer Hendrik Steeger uit Wetten (tussen Gelder en Kevelaer) is lid van de Commissie Studiereizen van het LGOG, coördinator van de Gelretentoonstelling in het Niederrheinische Museum in Kevelaer en auteur van vooral historische catalogusbijdragen.

15 april: H. van Enckevort, De Romeinen in Noord-Limburg

Kort nadat de troepen van Julius Caesar het gebied direct ten zuiden van de Rijn "veroverden", voltrokken er zich tal van veranderingen in het Benedenrijngebied. Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat de Romeinen delen van Germaanse stammen vanuit het Overrijnse gebied dirigeerden om het ten tijde van Caesar grotendeels

ontvolkte gebied opnieuw te koloniseren. Daarbij versmolten de autochtone bevolkingsgroepen met de nieuwkomers tot nieuwe etnische groepen als de Bataven. Op de Brabantse en Limburgse zandgronden ontstaan vanaf 50 voor Chr. talrijke nieuwe nederzettingen. Sommige daarvan groeien uit tot grootschalige boerenbedrijven. Dergelijke villae vinden we vooral terug in de buurt van Nijmegen en op de löss in Zuid-Limburg. Op de zandgronden ontstaan ook van dergelijke grootschalige bedrijven (Venray-Hoogrieboek, Hoogeloon-Kerkackers), doch zij vertonen in hun uiterlijke vorm en architectuur veel minder een Romeins karakter. Het overgrote deel van de bevolking woonde gedurende de eerste eeuwen na het begin van de jaartelling in kleine boerengehuchten met een omvang van drie tot vijf boerderijen. Het gemengde bedrijf vormde het belangrijkste middel van bestaan op het platteland, al voerde veeteelt de boventoon. Het heeft er alle schijn van dat de plattelandsbevolking niet alleen voorzorg in haar eigen behoefte. Zij produceerde vooral voor de soldaten die aan de Rijn, de noordwestelijke grens van het Romeinse imperium, gelegerd waren.

Vanaf het einde van de tweede eeuw zien we langzaam maar zeker een teruggang in de economische ontwikkeling als gevolg van een dreiging van buitenaf (de Germanen) en interne onrust door talrijke twisten om de troon. Mogelijk hebben ook nog besmettelijke ziekten en milieuproblemen in onze streken een rol gespeeld in deze ontwikkeling. Kort na het midden van de derde eeuw lijkt de plattelandsbevolking op de Brabantse en Limburgse zandgronden nagenoeg geheel te zijn weggetrokken. Hoeveel mensen en wie er toen nog leefden is onduidelijk. Wel laten de recente opgravingen in Horst zien dat in het derde kwart van de derde eeuw Germanen daadwerkelijk de Rijn zijn overgestoken om zich in Zuid-Nederland te vestigen.

Aan het begin van de vierde eeuw, of wellicht iets eerder, lukt het de Romeinen hun gezag in delen van de Lage Landen weer te herstellen, al werd de grandeur van de tweede eeuw bij lange na niet meer gehaald. Het aantal nederzettingen is veel kleiner. Tevens zien we dat de mogelijkheden om bijvoorbeeld vaatwerk of voedsel uit ver weg gelegen streken te betrekken, sterk zijn verminderd. Tegelijkertijd worden plaatsen als Nijmegen, Cuijk en Maastricht versterkt om aan de opdringende Germaanse stammen, in die tijd Franken genoemd, weerstand te bieden. Dit lukt uiteindelijk niet waardoor Frankische aanvoerders de mogelijkheid krijgen om als bondgenoten (foederati) hoog op te klimmen in de hiërarchie van het Romeinse leger. Ook krijgen de Franken de gelegenheid zich op Romeins territorium te vestigen (Gennep-Maaskemp). Rond het midden van de vijfde eeuw verdween de directe Romeinse bemoeienis met onze streken. Vanaf dat moment krijgen de Frankische (Merovingische) koningen het voor het zeggen.

De heer Harry van Enckevort is in 1986 afgestudeerd in de historische geografie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In 1988 rondde hij zijn studie af in de provinciaal Romeinse archeologie aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1990 tot 1995 was hij werkzaam voor de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, achtereenvolgens als wetenschappelijk assistent en projectleider, bij de opgravingen op het Kops Plateau in Nijmegen. Sedert 1996 werkt hij als archeoloog bij de gemeente Nijmegen. Van Enckevort is medeauteur van een aantal publicaties en heeft enkele tientallen artikelen geschreven over verscheidene opgravingen in Nijmegen en over de ontwikkelingen in Zuidoost-Nederland gedurende de eerste eeuwen van onze jaartelling.

KLEINE EXCURSIE

In aansluiting op de lezing van de heer Steeger op 11 maart, vindt op zondag 24 maart a.s. een kleine excursie plaats naar de tentoonstelling "De Gouden Eeuw van Gelre: kunst en cultuur in het oude hertogdom" in het Stedelijk Museum Roermond. De expositie omvat meer dan driehonderd unieke objecten. Een groot gedeelte van deze kostbare kunstwerken en waardevolle documenten komt uit kerken, bibliotheken en archieven die normaal niet of nauwelijks te zien zijn. Bezoekers kunnen aan de hand van de thema's "Het hertogdom en zijn bestuurders", "Kastelen, steden en handel", "Kerken, kloosters en religieuze cultuur" en Boekcultuur: handschriften en oude drukken" genieten van de getoonde schatten van de hertogen van Gelre.

Leden van LGOG Kring Horst en Sevenum ontvangen binnenkort een aparte circulaire over deze kleine excursie met nadere details over vertrektijd, aanmelding, kosten etc.

HISTORISCH EDUCATIEF PLATFORM

Het Historisch Educatief Platform (HEP) bestaat sinds 1995 en is een initiatief van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Horst en Sevenum. Het platform is geen vereniging of stichting maar een netwerk zonder eigen statuten etc. In dit netwerk werken verenigingen en stichtingen samen uit de gemeenten Horst aan de Maas en Sevenum. Zij houden zich bezig met de cultuurhistorie van onze regio. Sinds 1995 heeft het platform de volgende deelnemers:

- Werkgroep Oud America;
- De Locht, Melderslo;
- Stichting Geschiedenis Melderslo;
- Oudheidkamer Horst;
- Heemkundevereniging Sevenum;
- Stichting Kunstschaten Horst;
- LGOG Kring Horst en Sevenum.

Het platform beperkt zich voornamelijk tot de voormalige gemeente Horst en Sevenum. Er is wel overwogen het platform uit te breiden, maar tot nu toe is ervoor gekozen dat niet te doen. Door de nieuwe gemeente Horst aan de Maas komt deze vraag opnieuw aan de orde.

Doelstelling

De doelstelling van het platform is om jongeren te betrekken bij, te interesseren voor en te informeren over de geschiedenis van hun eigen omgeving.

Werkwijze

In het platform werken vertegenwoordigers van de deelnemende verenigingen en stichtingen vanuit hun eigen doelstellingen mee aan projecten. Er is geen activiteitenplan, begroting of jaarverslag. Eventuele kosten worden volgens afspraak gedeeld. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met projectgelden. Drie tot vier keer per jaar wordt er vergaderd. De projecten worden in groepjes van wisselende samenstelling uitgewerkt. J. Kurver onderhoudt de contacten met de scholen.

Resultaten tot nu toe

Om jongeren te bereiken, is een ingang nodig. Die is gevonden in de scholen. Tot september 2000 is met basisscholen uit Horst en Sevenum samengewerkt. In het laatste project werden alle scholen van de nieuwe gemeente Horst aan de Maas en de gemeente Sevenum betrokken.

Met de scholen voor voortgezet onderwijs zijn meerdere malen gesprekken gevoerd. Vertegenwoordigers van het Dendroncollege hebben zelfs enige tijd deelgenomen aan het platformoverleg. Tot nu toe echter zonder resultaat.

Voor de basisscholen zijn ontwikkeld:

Lesbrieven

- * Het Kasteel;
- * Wonen en Werken in de Peel;
- * Vlas en vlasverwerking.

Workshop

- * Oudste Geschiedenis (deze workshop wordt gegeven in en door de Oudheidkamer).

De lesbrieven bestaan uit een leerlingenboekje en docentenhandleiding (met suggesties voor opdrachten en bezoeken aan onder meer musea).

Daarnaast heeft het platform in 1996 voor alle leerlingen van de basisscholen en het voortgezet onderwijs een brochure beschikbaar gesteld waarin de deelnemende verenigingen en stichtingen zich presenteren.

Beschrijving bestaande lesbrieven en workshop

1. HET KASTEEL

Een lesbrief over kastelen en in het bijzonder over het 'Huys ter Horst'.

Deze lesbrief bestaat uit een leerlingenboekje en achtergrondinformatie voor de leerkracht. Excursiemogelijkheden zijn aangegeven.

Bestemd voor de leerjaren 7 en 8.

De meningen van de scholen:

- * goed hanteerbaar;
- * heel leerzaam;
- * een onderwerp dat de leerlingen aanspreekt;
- * prima opzet, leuk, interessant, aardig;
- * leerlingen waren zeer gemotiveerd.

2. WONEN EN WERKEN IN DE PEEL

In deze lesbrief komen verschillende aspecten van het leven in de Peel aan bod.

De lesbrief bestaat uit een leerlingenboekje en een docentenhandleiding. Ook worden mogelijkheden tot excursie, dialezing of museabezoek aangegeven.

Bestemd voor de leerjaren 7 en 8.

3. VAN VLAS TOT LINNEN

Het telen van vlas en de verwerking ervan tot linnen heeft in onze streek een belangrijke plaats ingenomen. De namen Rotven, Vlasven en Venstraat herinneren ons nog steeds aan die tijd. Een uitgelezen lesbrief dus om de kinderen de geschiedenis van hun eigen streek te leren.

De lesbrief bestaat uit een leerlingenboekje, een docentenhandleiding en een videoband. Ook bij deze lesbrief zijn er excursiemogelijkheden naar de Oudheidkamer en De Locht.

Bestemd voor de leerjaren 7 en 8.

4. OUDSTE GESCHIEDENIS

Deze workshop gaat over de oudste geschiedenis van Noord-Limburg. Bij de oudste geschiedenis komen we vanzelfsprekend bij de archeologie, dus: wat is in de grond gevonden (Steentijd tot Romeinen).

In samenwerking met de Oudheidkamer Horst is deze workshop tot stand gekomen.

De workshop duurt een hele morgen of middag, waarbij de kinderen uitleg krijgen over wat archeologie inhoudt en zelf ook aan de slag gaan met scherven. Deze workshop is bedoeld voor leerlingen van groep 6 als aansluiting op de lessen in school.

Aanmelden voor lesbrieven en workshop

Voor bestelling van en informatie over lesbrieven kunt u contact opnemen met: Jan Kurver, Convent 50, 5961 RE Horst, tel.: 077-3983596 (op werkdagen tussen 18.00 en 19.00 uur).

Voor aanmelding en informatie over de workshop kunt u contact opnemen met: Ton Cup, Wittenhorststraat 7, 5961 XL Horst, tel.: 077-3983135 (op werkdagen tussen 18.00 en 19.00 uur).

Telefoon (077) 398 30 09

JOS SCHATORJÉ ZOEKT DE LUWTE OP

Tijdens de jaarvergadering op 11 maart komt er een (voorlopig?) einde aan wat we wel het "tijdperk-Schatorjé" mogen noemen. Na een voorzitterschap van acht jaar neemt Jos Schatorjé dan afscheid als bestuurslid van LGOG Kring Horst en Sevenum. Vóór zijn periode als voorzitter, had Jos al van 1979 tot 1991 zitting in het bestuur. Dit betekent dat hij in totaal twintig jaar lang mede zijn stempel op de Kring heeft gedrukt. Alleen dat gegeven al was meer dan voldoende aanleiding voor een uitgebreid interview.

Eerste lezing

'Bij de eerste activiteit van wat toen nog de Historische Werkgroep Horst heette, was ik aanwezig. Een lezing van professor Renaud in hotel Cox. Dat moet in 1972 of zo zijn geweest. Ik zat nog op de middelbare school, maar had een grote belangstelling voor geschiedenis. Het was een heel aparte ervaring, die me altijd is bijgebleven: voor het eerst in mijn leven ging ik naar zoiets deftigs als een lezing!'

Bestuurslid

'Wanneer ik formeel lid ben geworden, weet ik niet meer, ik denk toen ik een jaar of negentien was. Ik probeerde bij zoveel mogelijk activiteiten aanwezig te zijn. Dat lukte niet altijd, omdat ik in die tijd studeerde aan de lerarenopleiding in Nijmegen. Met excursies ging ik mee als ik niet hoefde te volleyen, want dat deed ik in die tijd ook nog. In 1979 stopte Jac van Rensch als bestuurslid. Het bestuur kwam bij mij met de vraag of ik hem niet wilde opvolgen. Ik heb toegezegd, omdat ik later dat jaar af zou studeren aan de lerarenopleiding en daarna weer hier in de regio zou komen wonen en werken. Toen Piet Hoebbers op een gegeven moment stopte als voorzitter en Ludwig Greweldinger hem opvolgde, ben ik vice-voorzitter geworden.'

Voorzitter

'Hoewel in de statuten is vastgelegd dat bestuursleden niet langer dan twee perioden van vier jaar aan mogen blijven, was het bij ons gebruikelijk dat bestuursleden hun termijnen ruimschoots overschreden. Ik ben daar een principiële tegenstander van. Het gevaar van navelstaren en gezapigheid ligt dan al heel snel op de loer. Er moet plaats zijn voor vernieuwing en verjonging, dat komt een vereniging alleen maar ten goede. Veranderingen in de samenleving neem je op die manier mee in je bestuur. Vandaar dat ik in 1991, toen ik er toch al drie perioden op had zitten, besloot om me niet herkiesbaar te stellen. Toen de aftredende voorzitter Ludwig Greweldinger mij drie jaar later benaderde om voorzitter te worden, heb ik heel lang getwijfeld. Ik was inmiddels directeur van het Limburgs Museum, had net de grote tentoonstelling over het 650-jarig bestaan van Venlo achter de rug en zou het druk gaan krijgen met de nieuwbouw van het museum. Omdat Ludwig niemand anders kon vinden, heb ik het toch gedaan.'

Veranderingen

'Voorwaarde voor mij om voorzitter te worden, was dat niet alles bij het oude hoefde te blijven. Ik vond dat er wat dingen moesten veranderen. Voorheen was het gebruikelijk dat het bestuur een half uur voor het begin van iedere lezing vergaderde. Daardoor was er zelden of nooit ruimte voor discussie. En dat terwijl ik discussie juist essentieel vind voor het goed functioneren van een bestuur. Daarom hebben we lezingen en bestuursvergaderingen ontkoppeld. Verder heb ik steeds geijverd voor vers bloed binnen het bestuur. Daardoor hebben we de afgelopen jaren toch een flinke verjonging door kunnen voeren. Ik vond ook dat we wat minder op de automatische piloot moesten koersen. Binnen bepaalde grenzen mocht het allemaal wel wat avontuurlijker.'

Lezingen

'Zoals ik al zei, is de lezing van professor Renaud me altijd bijgebleven. Niet zozeer vanwege de inhoud, maar gewoon vanwege het feit dat ik toehoorder was bij zoiets als een lezing. Heel goed herinner ik me ook nog de lezing die Bert Diederens hield na afloop van de jaarvergadering in 1979. Hij sprak niet alleen over liedjes in het Limburgs, maar hij zong ze nog ook! Bijzonder waren ook de lezing van Jac van Rensch over de Meester van Elsloo, die van Willem Willems over het graf in Hegelsom, van Ton Blok over de Bokkenrijders, van pater Geurts over Willem Everts, van Chris Claassens over De Spar, noem maar op ... Waar ik me nu al op verheug, is de laatste lezing van dit jaar, van Harry van Enckevort over het Noord-Limburgse platteland in de Romeinse tijd. Een onderwerp dat mij altijd geboeid heeft: mijn eerste lezing voor de Kring ging ook over de Romeinen in Noord-Limburg. Er zijn in deze regio de laatste jaren heel belangrijke vondsten gedaan en het is goed dat daar op deze manier aandacht aan wordt besteed.'

Excursies

'Als ik eerlijk ben, moet ik zeggen dat van alle activiteiten die het LGOG organiseert, de excursies mij misschien nog wel het meeste aanspreken. Je ontdekt altijd weer nieuwe dingen, ze zijn heel verrassend. De meerdaagse excursies naar Trier en Thüringen springen er natuurlijk uit. De leden waren daar zo enthousiast over, dat ze eigenlijk wel ieder jaar een meerdaagse excursie zouden willen. Maar dan gaat het speciale er juist af. Daarom hebben we als bestuur besloten niet vaker dan eens in de vijf jaar een meerdaagse excursie te organiseren. De gewone excursies hebben trouwens ook genoeg te bieden. Vorig jaar nog, Leuven, was gewoon fantastisch. Ik had

mijn oudste dochter Cleo meegenomen, die heeft echt genoten.'

Elitair

'Het LGOG heeft inderdaad het stempel van een elitaire club. Niet terecht vind ik. Wel is het nu eenmaal zo dat de interesse in het verleden vaak groter is bij mensen die langer op school hebben gezeten. We zijn misschien een beetje burgerlijk, maar echt geen gesloten of besloten vereniging, althans zo heb ik het nooit ervaren. Het LGOG is ook niet meer alleen bezig met politieke, kerkelijke, institutionele of staatkundige geschiedenis. Vroeger ging het vaak over pastoors, geestelijken en adellijke geslachten. Ten onrechte leefde het idee dat mensen die die lezingen bezochten, zelf bij die groepen zouden willen horen. Sinds de jaren zeventig is gelukkig de opvatting aanvaard dat iedereen en alles geschiedenis is. Heel bewust proberen we daarom in het lezingenprogramma een zo breed mogelijk scala aan onderwerpen aan bod te laten komen.'

Heemkundeverenigingen

'Ik kan me voorstellen dat de drempel bij heemkundeverenigingen minder hoog is dan bij het LGOG. Bij heemkundeverenigingen gaat het vaak minder om het toetsbare, het verifieerbare, en meer om het verhaal. Ze beperken zich veelal tot de slagschaduw van hun eigen kerk. Ik bedoel dat niet denigrerend, maar daardoor ligt de lat minder hoog. Bij het LGOG willen we ons niet beperken tot alleen Horst of Sevenum, maar proberen we dingen toch steeds in een bredere context te plaatsen en ons te baseren op onderzoek. Dat betekent beslist niet dat we neerkijken op heemkundeverenigingen. In de toegenomen aandacht voor vegetatie en milieugeschiedenis hebben heemkundeverenigingen bijvoorbeeld een heel belangrijke rol gespeeld.'

Afscheid

'Omdat ik een pleitbezorger ben van doorstroming, kost het mij niet zoveel moeite om afscheid te nemen. De afgelopen twaalf jaar waren voor mij heel intensief: ik ben getrouwd, heb kinderen gekregen en heb bij het Limburgs Museum jarenlang werkweken van zestig à zeventig uur gemaakt. Alles is als een flits aan mij voorbijgegaan, daarom wil ik nu meer tijd besteden aan mijn gezin. Op 9 mei bijvoorbeeld vindt in Luxemburg de uitreiking plaats van de European Museum of the Year Award, waarvoor het Limburgs Museum genomineerd is. Maar op diezelfde dag doet mijn dochter Gyonne ook de eerste communie en dan kies ik dus voor Gyonne. Ik ben ook van plan weer eens iets te gaan schrijven, dat is er de laatste jaren teveel bij ingeschoten. Bij het aanvaarden van bestuurslidmaatschappen ben ik voorlopig heel selectief. Kortom, ik zoek even de luwte op, maar ik sluit niet uit dat ik over enkele jaren weer uit de schaduw treed.'

Toekomst LGOG

'Hoewel er de afgelopen jaren al veel veranderd is, blijven vernieuwingen wenselijk. Gezien de toegenomen waarde die men toekent aan cultuurhistorische objecten, zou het bijvoorbeeld goed zijn als het LGOG zich actiever gaat bemoeien met het toekomstig beleid op dit gebied. We zitten in een regio met heel veel historische relictten die dienstbaar kunnen worden gemaakt aan een groot publiek. Verder zouden de lezingen misschien iets anders aangepakt kunnen worden. We hebben het daar in het bestuur al vaker over gehad. Zo zou je in plaats van een lezing eens een keer een interview of een debat moeten organiseren. Iets dergelijks hebben we al eens ooit gedaan met het symposium over de toekomst van de kasteel- ruïne. Lezingen zijn een typisch negentiende-eeuws fenomeen. Voor bewustmaking van het verleden mag je best gebruik maken van modernere technieken. Wat dat betreft heb ik overigens alle vertrouwen in mijn beoogde opvolger, Marcel van den Munckhof. Als leraar en als medewerker van de streekomroep heeft hij veel ervaring met moderne communicatiemiddelen. Ik ben ervan overtuigd dat hij die ervaring de komende jaren zal gebruiken als voorzitter van het LGOG. Dat hij geen historicus is, vind ik geen bezwaar. Binnen het bestuur zitten voldoende mensen met een historische achtergrond. Van een voorzitter worden vooral visie en leidinggevende kwaliteiten verwacht en die heeft Marcel meer dan voldoende.'

Wim Moorman

Gemeentewapen en -vlag voor Horst aan de Maas

Op 19 februari 2002 heeft de gemeenteraad van Horst aan de Maas het wapen en de vlag voor de nieuwe gemeente vastgesteld, behoudens goedkeuring van de Hoge Raad van Adel. Hieraan is een jaar van voorbereiding voorafgegaan. De gemeenteraad heeft verleden jaar de voorkeur uitgesproken voor een wapen op historische grondslag.

Het gemeentebestuur heeft de Stichting Het Gelders Overkwartier vervolgens gevraagd om te adviseren. In overleg met de heemkundeverenigingen van Grubbenvorst en Broekhuizen en met LGOG werd gezocht naar mogelijkheden van een wapen voor de nieuwe gemeente Horst aan de Maas met de wapens van de gefuseerde gemeenten als uitgangspunt. Deze wapens hebben verschillende achtergronden en zijn ontleend aan wapens van middeleeuwse adellijke families die in de geschiedenis van die plaatsen een rol hebben gespeeld, aan kerkelijke heraldiek samenhangend met de parochie, aan afbeeldingen van oude schepenzegels en tenslotte ook nog combinaties van deze elementen.

Bij de keuze voor een nieuw wapen op historische gronden, waarbij de geschiedenis van alle plaatsen van de fusiegemeente recht wordt gedaan, leidt dit noodzakelijkerwijs tot een onderverdeling in kwartieren. In het onderhavige geval is het vrijwel onmogelijk daarbij een evenwichtige en verantwoorde keuze uit de verschillende heraldische elementen te maken. Immers de voormalige gemeente Broekhuizen bestond reeds uit samenvoegingen van oude historische eenheden, te weten Broekhuizen, Broekhuizenvorst en Oijen, terwijl ook Grubbenvorst was samengesteld uit twee oorspronkelijk zelfstandige dorpen Grubbenvorst en Lottum. Bovendien is de historische achtergrond van deze plaatsen heel verschillend, ook in bestuurlijk of juridisch opzicht. Men kan alleen zeggen dat al deze plaatsen als voormalige heerlijkheid, voorgedij of onderdeel van het Ambt Kessel, verbonden waren met het hertogdom Gelre c.q. het Overkwartier van het hertogdom Gelre. Nog afgezien van het feit dat eenvoud van wapens de voorkeur heeft boven gecompliceerde, samengestelde wapens, lijkt in dit geval een gedeeld wapen ook praktisch nauwelijks uitvoerbaar.

Daarom werd bewust gezocht naar een eenvoudig, gemakkelijk herkenbaar wapen met toch een historische achtergrond. Het wapen van de voormalige en grootste gefuseerde gemeente, namelijk Horst, voldoet hieraan nog het beste. Toch werd geadviseerd het wapen van de voormalige gemeente Horst niet volledig ongewijzigd te laten voortbestaan. Toen eind negentiende eeuw, in 1890, het Horster gemeentewapen werd vastgesteld, heeft het toenmalige gemeentebestuur voorgesteld vijf Gelderse mispelbloemen, die in de rand van het oude schepenzegel stonden dat tot ongeveer 1800 werd gebruikt, in het wapen op te nemen. Deze gedachte is destijds vanwege het negatieve advies van de Hoge Raad van Adel niet gevolgd. Nu worden die alsnog - met een positief preadvies van de Hoge Raad van Adel - opgenomen in een zilveren (witte) schildrand als rode mispelbloemen. R. Vroomen, de heraldicus van LGOG, heeft in nauw overleg met Het Gelders Overkwartier en de Hoge Raad van Adel, de heraldische tekeningen voor wapen en vlag vervaardigd.

De heemkundeverenigingen Grubbenvorst en Broekhuizen bleven opteren voor een blauwe zoom als verwijzing naar de Maas en witte bloemen, omdat deze in de natuur die kleur dragen. Zowel de heer Vroomen (LGOG) als de heer Schutte (preadvies Hoge Raad van Adel) waren evenwel van mening dat de combinatie van heraldische kleuren die zou ontstaan bij het volgen van de genoemde keuze, geen goedkeuring van de Hoge Raad van Adel zou verkrijgen. Bovendien kan men in het zilver ook de Maas zien, zoals die als een zilveren lint stroomt lang de oostelijke gemeentegrens van Horst aan de Maas.

Historische achtergrond mispelbloemen

De mispelbloemen herinneren aan een gemeenschappelijk historisch element bij alle betrokken plaatsen namelijk een eeuwenlange verbondenheid met het hertogdom Gelre en zelfs de hertogen persoonlijk, aangezien de mispelbloem van oudsher een nationaliteitssymbool voor Gelre was, zoals de leeuw voor Nederland, de adelaar voor Duitsland en de lelie voor Frankrijk. Willem Frijhof heeft onlangs voorgesteld dit ontwakend, historisch Gelders nationaliteitsgevoel gelritude te gaan noemen.

Men kan er ook heel goed een hedendaags symbool in zien dat iets zegt over de karakteristiek van de nieuwe gemeente: in enge zin de boom- en rozenteelt, in ruimere zin de tuinbouw, de bloemeteelt en de agrarische bedrijvigheid in het algemeen, zo kenmerkend voor de gemeente Horst aan de Maas. Bovendien zou bij een volgende gemeentelijke herindeling dit wapen geen verandering behoeven te ondergaan.

Beschrijvingen

De beschrijving van het gemeentewapen luidt als volgt:

In goud drie dwarsbalken van sabel en een schildzoom van zilver, beladen met vijf mispelbloemen van keel, geknopt van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

De beschrijving van de gemeentevlag is als volgt:

Zeven banen, geel en zwart, met op 2/7 van de lengt van de vlag een witte baan, waarvan de lengte gelijk is aan 2/7 van de hoogte van de vlag, waarop vijf rode mispelbloemen met gouden hart.

G.F. Verheijen

MUSEA

STICHTING OUDHEIDKAMER HORST

In de afgelopen twee jaar is de Oudheidkamer opnieuw ingericht. Onderwerpen zijn opnieuw naar thema gerangschikt, het archief is geordend en diverse ruimtes hebben een opknapbeurt gekregen.

Het onderdeel vlas en linnen geeft een beeld van de textielproductie, van thuisnijverheid tot textielfabrieken. In de stijkkamer is een aantal toeren te zien, samen met de gereedschappen die nodig waren om deze bijzondere hoofdbedekkingen te maken. In de Kasteelzaal staat de grote maquette van het vroegere kasteel van Horst. Aan de wand hangen portretten van kasteelbewoners en in de vitrines liggen voorwerpen die gevonden zijn bij opgravingen.

Een grote overzichtskaart laat zien hoe de Peel er omstreeks 1895 uitzag. Door middel van drukknoppen wijzen lampjes op de kaart verschillende locaties aan die met een korte tekst worden beschreven. In de verenigingskamer zijn voorwerpen te zien van schutterij Wilhelmina en van de Koninklijke Harmonie van Horst. In een bescheiden opstelling op de overloop is een aantal archeologische vondsten bij elkaar gebracht.

Naast de vaste opstelling is in de Oudheidkamer van 3 maart tot en met 21 april een tentoonstelling te zien over volkskunst. Uit de verzameling van dr. Wiegersma uit Deurne worden gebruiksvoorwerpen uit de vorige eeuw geëxposeerd. Vervolgens vindt op 1 juni de Kunstmanifestatie plaats. Kunstenaars, die aan deze manifestatie meedoen, exposeren van zondag 28 april tot en met zaterdag 22 juni hun werk. Van 30 juni tot en met zondag 1 september wordt de expositie 'Geloof in kunst' gehouden.

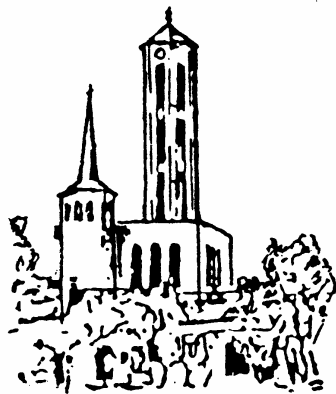
Stichting Oudheidkamer Horst

Steenstraat 2, 5961 EV Horst

Telefoon (077) 3986540

Openingstijden: dinsdag tot en met zondag van 14.00 uur tot 16.30 uur.

STICHTING BEHEER KUNSTSCHATTEN SINT-LAMBERTUSKERK HORST

De oudste schriftelijke vermelding van de Horster kerk dateert uit 1219. In oktober 1944 werd het gebouw door oorlogshandelingen zo zwaar beschadigd dat men besloot tot afbraak, gevolgd door nieuwbouw. Gelukkig was het grootste deel van de inventaris bijtijds in veiligheid gebracht.

Ongetwijfeld wordt het belangrijkste deel van de inventaris gevormd door de collectie beeldhouwwerken in hout en steen. Het oudste houten beeld is het zogenaamde 'takkenkruis', dat dateert van voor 1400. Het merendeel van de beelden dateert echter uit de periode 1520-1550 en wordt toegeschreven aan de zogenaamde 'Meester van Elsloo', een beeldhouwersatelier dat waarschijnlijk in Roermond was gevestigd.

Sinds enige tijd is ook een eikenhouten preekstoel te zien. Deze is in de tweede helft van de zeventiende eeuw door Willem Vincent van Wittenhorst aan de parochie geschonken. De preekstoel stond tussen 1916 en augustus 1998 achtereenvolgens in kerken in Swolgen en Maastricht.

De belangrijkste stenen monumenten zijn de twaalfde-eeuwse doopvont in Romaanse stijl, tevens het oudste stuk in de kerk, en de vroeg zestien-

de-eeuwse groep van de Gregoriusmis.

Tot de hoogtepunten van edelsmeedkunst in de kerk behoren een laat-gotische cylindermonstrans, een laat-gotische kelk en een achttiende-eeuwse zonnemonstrans uit Boxmeer.

Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk Horst

Sint-Lambertusplein 16, 5961 LB Horst

Openingstijden: van mei tot oktober op dinsdag van 10.00 tot 12.00 uur en op woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 14.00 tot 16.30 uur. Tussentijdse afspraken, ook voor groepen, kan men maken met P. Roelofs, Stuksbeemden 66a, 5961 LG Horst, telefoon (077) 398 4163.

STREEKBOERDERIJMUSEUM DE LOCHT

De uitbreiding van museum "De Locht"

In april openen we de meest recente uitbreiding van het museum. Deze uitbreiding maakt het ons mogelijk voor de bezoekers een echt dag-deel-vullend programma aan te bieden. De gebouwen zijn weer door eigen vrijwilligers gebouwd met gebruikmaking van oude materialen. De stenen bijvoorbeeld zijn afkomstig van slooppanden en met de hand, één voor één, afgebikt.

Aan het museum zijn diverse interessante gebouwen toegevoegd:

Daglonershuis

Een van de gebouwen is een replica van een daglonershuis. Het huisje wordt gebruikt als multifunctionele ruimte. Het doet dienst bij activiteiten voor kinderen en wordt gebruikt als vergaderruimte of als expositieruimte. Om een indruk te geven van hoe de inrichting vroeger was is in de vloer een afwijkende kleur tegels gebruikt.

De nieuwe smederij

De smederij van "De Locht" heeft een geheel nieuw onderkomen gekregen. Het authentieke interieur is afkomstig van de familie Cuppen uit Horst en door de familie gedeeltelijk in bruikleen afgestaan aan "De Locht". De oude ruimte zal dienst gaan doen als expositieruimte met als thema voedselconservering.

De kuiper heeft zijn eigen werkplaats gekregen.

De stroopmakerij heeft nu een eigen ruimte. Als in het seizoen demonstraties worden gegeven kunnen de bezoekers het stroopmaakproces van dichtbij volgen. De apparatuur is gebouwd naar oude voorbeelden. Het proces is volledig overgenomen van de oude stroopmakers.

De schaapskooi

De schaapskooi is opgetrokken met drie van elders afkomstige ankerbalkgebinten en is relatief groot. Een schaapskooi van deze omvang deed doorgaans gedeeltelijk dienst als veldschuur voor de opslag van stro en/of landbouwwerktuigen. In de schuur is de tentoonstelling over de betekenis van de heide en de Peel. Ook is hier de collectie ploegen ondergebracht waarop "De Locht" bijzonder trots is. Voor een leek is het moeilijk deze ploegen op hun waarde te schatten, maar zij vormen samen een compleet en waardevol tijdsbeeld over de ontwikkeling van de ploeg.

Ook wordt de ontwikkeling van de tuinbouw in Noord-Limburg gedocumenteerd.

Wagenschuur(karschop)

De wagenschuur is opgebouwd met oude materialen volgens de destijds in gebruik zijnde manier. Het bijzondere van dit gebouw is, dat het volledig onderkelderd is. Het zal ons voor de komende tijd verlossen van plaatsgebrek. Ook zal in deze ruimte een geklimatiseerde kamer worden ingericht voor het bewaren van textiel en documenten.

Streekboerderij en Nationaal Asperge- en Champignonmuseum De Locht

Koppertweg 5, 5962 AL Horst-Melderslo

Telefoon (077) 398 7320

Email: delocht@tref.nl

Internet: www.tref.nl/horst-sevenum/de-locht

Openingstijden:

mei-juni-juli-augustus dagelijks van 11.00-17.00 uur;

september-oktober zondag, dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-17.00 uur;

november-december-januari-februari-maart-april

zondag, dinsdag en donderdag van 14.00-17.00 uur.

KOPERSLAGERSMUSEUM P. VAN DER BEELE

Om even over na te denken

De industriële revolutie luidde het einde in van vele ambachten. Machines namen het werk van vakkundige handen over. Als laatste van een praktisch verdwenen ambacht realiseren wij ons dat daarmee een ongelooflijke hoeveelheid kunde en kennis verloren gaat, vaardigheden, die in de loop van vele eeuwen opgebouwd werden. Kan dat dan niet gered worden? Neen. Weliswaar kunnen veel gegevens vastgelegd worden, maar een ambacht leren is vooral een kwestie van zien, voelen, ervaren, doen, en vooral: gecorrigeerd worden door de meester, die naast je staat. Als men over honderd jaar zal trachten koperslagerstechnieken te reconstrueren zoals men nu bijvoorbeeld doet met het maken van vuurstenen gereedschappen, kan men zijn fantasie botvieren, maar de zo elementaire correctie ontbreekt.

Nu is er nog weinig aandacht voor het ambacht van de koperslager. Men denkt immers: "Het bestaat nog". En zoals het met veel zaken gaat in onze maatschappij: er wordt pas actie ondernomen als iets helemaal in puin ligt, dan wordt redden sensationeel! Het Koperslagersmuseum tracht in ieder geval op tijd te redden: misschien minder sensationeel, maar wel effectiever. Veel meer gereedschappen en koperen voorwerpen hebben dan immers een kans op overleven.

Of dat belangrijk is? Dat kan een hele discussie opleveren. Zijn kasteelruïnes belangrijk, of Romeinse vondsten, of oude documenten, of geschiedenis Wij menen van wel. De overblijfselen van ons ambacht getuigen immers van een imposant verleden, van vakmanschap, van handen die voorwerpen konden creëren, van ingenieuze technieken en doordachte oplossingen.

In het Koperslagersmuseum is een unieke collectie bijeengebracht. Heeft u ze al gezien?

Koperslagersmuseum P. van der Beele, Gasthuisstraat 46, 5961 GB Horst

Telefoon (077) 398 5621

Openingstijden:

van dinsdag tot en met donderdag elke middag van 13.00 tot 18.00 uur, op vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur en op zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur.

MUSEUM BERT COPPUS

Bert Coppus werd in 1932 geboren te Horst. In 1957 studeerde hij met onderscheiding af aan de Jan van Eijck-Academie voor Beeldende Kunsten te Maastricht. Hij ontwikkelde een geheel eigen figuratieve stijl waarin kleuren een belangrijke rol spelen. De natuur in al zijn facetten vormt zijn inspiratiebron. Na zijn opleiding heeft hij een periode van puur fijnschilderen gekend. Nu echter neigt hij meer naar een kleurig impressionisme. Dat impressionisme lijkt wat spontaner, maar pas op. Elk streepje, elk takje komt pas na enorm veel overleg op het doek, want Bert is een perfectionist. Toch blijft het schilderen bij hem een gevoelskwestie en een gevecht met de materie. Olieverf, tempera, aquarel, gouache, ets en mengtechnieken zijn de middelen waarmee hij vormgeeft aan zijn beeldende creativiteit.

Hij exposeerde op tal van plaatsen (Maastricht, Horst, Nijmegen, Hasselt, Aken, Venlo, Den Haag, Veenendaal, Heerlen, Arcen, Venray).

Werken van Bert Coppus bevinden zich in een groot aantal openbare gebouwen, in de vaste collectie van het Limburgs Museum in Venlo en bij particuliere verzamelaars. Zijn maatschappelijke en artistieke betrokkenheid bleek in de loop der jaren uit het lidmaatschap van onder andere Kunstkring Kyra, BBK '69 Amsterdam, Stichting Kunst & Cultuur Limburg en de commissie Kunstvoorzieningen van de gemeente Horst. Enkele jaren geleden maakte Bert Coppus van zijn geboortehuis te Horst een museum waarin een uitvoerig overzicht van zijn werk wordt geëxposeerd. Bij gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag (in 2002) werd het initiatief genomen voor een maandkalender. Daarvoor is een selectie gemaakt uit min of meer recente schilderijen waarvoor landschappen in de gemeente Horst aan de Maas model hebben gestaan. Ter gelegenheid van diezelfde gebeurtenis organiseert de Oudheidkamer Horst van 8 september tot en met 17 november een overzichtstentoonstelling van de werken van deze kunstenaar.

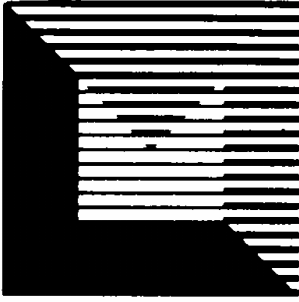
Museum Bert Coppus

Meterikseweg 71, 5961 CV Horst

Telefoon (077) 3981487

Openingstijden: dinsdag van 10.00 tot 17.00 uur en op afspraak

LIMBURGS MUSEUM

In het Limburgs Museum is van 22 maart tot en met 27 oktober de expositie "Asterix en Europa" te zien. Met het binnengaan van deze reizende tentoonstelling krijgt het Limburgs Museum een echte publiekstrekker in huis. Bij het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, waar de expositie van start ging, stonden de bezoekers dagelijks in een lange rij voor de kassa. Ook in het Gallo-Romeins Museum van Tongeren was Asterix een klapper van formaat. De tentoonstelling is op de allereerste plaats een heerlijk feest van herkenning voor het hele gezin. Met originele voorwerpen door archeologen gevonden in het Maas-Rijngebied, replica's en reconstructies, spetterende decors en interactieve programma's komt de wereld van Romeinen en Galliërs helemaal tot leven. De bezoeker wandelt door het dorp van Asterix, Obelix en Panoramix, sluipt met ingehouden adem langs het vijandelijke legerkamp van de Romeinen en viert de overwinning aan de legendarische

Gallische feesttafel. Albert Uderzo maakte speciaal voor deze tentoonstelling 36 tekeningen en die zijn voor de ware Asterixfan alleen al een bezoek meer dan waard. Maar er is ook aandacht voor de actualiteit van de Europese Unie en voor geschriften uit de oudheid die melding maken van de Romeinen en de Galliërs en hun onderlinge strijd. Voor de kinderen die bij Asterix op bezoek komen, zijn er speurtochten.

In het half jaar dat de tentoonstelling in Venlo staat, zijn er verschillende extra publieksactiviteiten gepland, met als meest opvallende een compleet Romeins legerkamp dat zijn tenten zal opslaan in het bij het museum gelegen Julianapark. Kan nog leuk worden als Asterix en zijn vrienden dat ter ore komt!

Limburgs Museum

Keulsepoort 5, 5911 BX Venlo

Telefoon: (077) 3522112

Email: limburgsmuseum@wxs.nl

Internet: www.limburgsmuseum.nl

Openingstijden : dinsdag tot en met zondag van 11.00 tot 17.00 uur.

Nieuwe publicaties

* J. Stinner en J-H. Tekath (red.), *Gelre - Geldern - Gelderland. Geschiedenis en cultuur van het hertogdom Gelre. Deel 1.* Verlag des Historischen Vereins für Geldern und Umgegend. Gebonden, 525 blz, geïllustreerd. Geldern 2001. Setprijs (deel 1 en 2 samen) fl 169,90 (fl 85,00 in museum tijdens tentoonstelling Stedelijk Museum Roermond 2 maart t/m 28 april). ISBN 90 5345 194 3.

In de onze 'vaderlandse' geschiedenis, zoals die op school werd (en wordt?) onderwezen, is het verleden van het huidige Limburg onderbelicht. Hebben de historici afkomstig uit ons gebied hieraan schuld? Al in 1851 (niet zo lang nadat in 1814 ons gebied in tweeën was gesneden) werd in 'onze' oude stad Geldern een nog altijd bestaande en zeer actieve vereniging opgericht met een lange naam Historischer Verein für Geldern und Umgegend, waarin het deel Umgegend (i.p.v. Umgebung) nog altijd haar Nederlandstalige wortels aanduidt. De vereniging geeft studies van veelal eigen leden uit in een eigen reeks, de zogenaamde Veröffentlichungen des Historischen Vereins für Geldern und Umgegend, waarvan nu als deel 100 in groot formaat een tweedelige jubileumuitgave is verschenen. In 2001 heeft deze vereniging haar 150-jarig bestaan groots gevierd, met onder andere een tentoonstelling, een tweedelige catalogus (totaal 777 pagina's) en een zeer drukbezochte Gelredag.

Deel één omvat een rijk scala aan historische bijdragen van een groot aantal auteurs waarin de staatkundige en economische geschiedenis belicht worden en de verhoudingen tussen de vier Gelderse kwartieren, met nadruk op eind 15e en begin 16e eeuw, de Gouden Eeuw van Gelre. Er is ook veel aandacht voor het dagelijkse leven van adel, geestelijkheid, burgers en boeren. Ik noem in willekeurige volgorde een aantal onderwerpen: hofleven, boeken, portretten, gebruiksvoorwerpen, prenten, schilderijen, herauten, reformatie, wetboeken, landbouw, visserij, bosbouw, waterstaatszorg, devotionalia, taal (Nederlands!), muziek, historieliederen en cartografie.

Willem Frijhof schreef een interessant artikel over het Gelderlandgevoel, dat volgens de auteur de laatste tijd weer begint te leven ('Gelredome!'). Een goed voorbeeld in het voormalige Gelders Overkwartier zijn in het nieuwe wapen (en de vlag) van de gemeente Horst aan de Maas de mispelbloemen, welke herinneren aan het oudste Gelderse hertogswapen, prominent aanwezig op het omslag en in de catalogus. Frijhof stelt voor dit hernieuwde Gelders nationaliteitsgevoel de gelritude te gaan noemen.

* P. van der Coelen en R. Plötz (red.), *De gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom Gelre.* Verlag des Historischen Vereins für Geldern und Umgegend. Deel 2. Gebonden, 252 blz, geïllustreerd. Geldern 2001. Setprijs (deel 1 en 2 samen) fl 169,90 (fl 85,00 in museum tijdens tentoonstelling Stedelijk Museum Roermond 2 maart t/m 28 april). ISBN 90 5345 194 3.

De catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling is waarlijk uniek te noemen. Nog nooit zijn zoveel herinneringen aan het vroeger zo belangrijke Nederlandse gewest bij elkaar gebracht. De tentoonstelling was te zien in de

hoofdstad Geldern- Kevelaer en in de hoofdsteden van drie van de vier kwartieren van Gelre: Nijmegen, Zutphen en Roermond, dus met uitzondering van Arnhem.

Alle tentoongestelde voorwerpen worden niet alleen uitvoerig beschreven, maar zijn ook bijna allemaal in kleur afgebeeld. De meeste oude plaatsen van het Overkwartier zijn met hun mooiste herinneringen aan de Gouden Eeuw van Gelre vertegenwoordigd op deze schitterende expositie, maar Horst blijkt in het geheel niets te hebben willen tonen. Is er een communicatiestoring optreden bij de voorbereiding?

De landsheerlijke burchten van de hertog, waartoe onder andere de kastelen van Kessel en van Horst behoorden, zijn verdwenen of een ruïne. Piet van Nunen z.g. heeft een aantal ervan aan de hand van bewaard gebleven tekeningen en archiefstukken als maquette gevisualiseerd. Hij heeft ze in Kevelaer helaas niet meer bij elkaar mogen zien. Het zou hem een voldaan gevoel hebben gegeven.

* Jan Derix (tekst) en Hans van der Beele (foto's), Kalender 2002, Landschappen van Horst aan de Maas, schilderijen van Bert Coppus. Relatiegeschenk van Drukkerij van Lieshout bv Horst. Horst 2001.

Bij gelegenheid van de zeventigste verjaardag van de Horster kunstschilder Bert Coppus heeft Drukkerij van Lieshout het initiatief genomen tot de productie van een kalender als relatiegeschenk met reproducties van landschappen. Bert Coppus heeft zijn hele leven Horst en omgeving als onderwerp voor zijn landschappen genomen. Voor deze kalender heeft hij een keuze gemaakt uit vrij recent werk dat diverse locaties in Horst aan de Maas tot onderwerp heeft, zoals de Peel, de Kasteelse Bossen en de ruïne van het Huis ter Horst, het Gebroken Slot te Grubbenvorst, het Schuitwater te Broekhuizen en kasteel de Borggraaf te Lottum tijdens de watersnoodramp van 1993. Voor september is de verschijning van een boek over leven en werk van Bert Coppus van de hand van Jan Derix aangekondigd, gelijktijdig met een overzichtstentoonstelling in de Oudheidkamer van Horst.

* Jos H. Pouls, Ware schoonheid of louter praal. De bisschoppelijke bouwcommissie en de kerkelijke kunst van Limburg in de twintigste eeuw. Proefschrift KUN 16-01-2002. Uitgave Stichting Historische Reeks Maastricht. Gebonden, 692 blz., geïllustreerd. Maastricht 2002. Prijs ca € 50,00. ISBN 90 5842 011 6.

Na de Tweede Wereldoorlog werd besloten de verwoeste Sint-Lambertuskerk van Horst niet te restaureren, maar een nieuwe kerk op dezelfde plek te bouwen. Vijftig jaar geleden, in 1953, kon die kerk worden ingewijd. Daartoe moest een lange weg worden bewandeld. Voor Jos Pouls was de beschrijving van dat Horster bouwproces vanuit een 'Roermonds' perspectief, één van vele te behandelen onderwerpen, want er moesten na 1945 in Limburg veel kerken worden gerestaureerd en nieuwe gebouwd. Dat verklaart ook de omvang van dit proefschrift waarop hij 6 januari j.l. tot doctor promoveerde.

Volgens het Kerkelijk Wetboek van 1917 was het de taak van de bisschop om ontwerpen voor kerkelijke kunst en architectuur te toetsten op normen van 'christelijke traditie'. Sedert 1919 heeft de bisschop van Roermond zich daarbij laten assisteren door de zogenoemde 'Bisschoppelijke Bouwcommissie van Roermond'. Het archief dat deze commissie tot het jaar van opheffing 1970 heeft gevormd, was het onderwerp van deze dissertatie. Eén van de vragen die op de promovendus werden afgevuurd, was zijn vermelding van een rode potloodstreep door een bouwtekening en het ontbreken van de bewuste tekening. Het antwoord kon kort zijn: ze waren niet meer te vinden.

De afloop van een 'onderzoek' dat Pouls vermeldt op bladzij 309 had hij met het plegen van één telefoontje kunnen krijgen. In 1957 werd een muurschildering van Bert Coppus in de kerk van Lomm door de commissie beoordeeld. Bert Coppus: Ik herinner het me als de dag van gisteren. Ik had gehoord dat er iemand de kerk binnenkwam. Meestal was het pastoor Jenniskens. Tot ik een andere stem hoorde en omkeek. Daar stond een oudere kunstbroeder: Pieter Vermeulen. We kenden elkaar. Hij zei: "Bert ik ben gestuurd door de bisschoppelijke bouwcommissie, maar ik heb het al gezien. Het is in orde."

Er was overigens in Nijmegen veel waardering voor dit proefschrift, dat nu al een standaardwerk is voor de kerkelijke kunst en de kerkenbouw van Limburg in de twintigste eeuw.

* Theo Janssen, Reizen door de oude Peel: 100 eeuwen Peelverhalen. Uitgave Stichting Verleden Peel. Gebonden, 232 blz., geïllustreerd. Sevenum 2001. Prijs € 27,00. ISBN 90 806627 1 2. Besteladres: W. Janssen, De Weel 4, 5975 XZ Sevenum.

In het gratis huis-aan-huis blad Grens en Maas verschijnt al enkele jaren wekelijks een bijdrage van Theo Janssen getiteld: 100 eeuwen Peelverhalen. In een eind vorig jaar verschenen, fraai uitgegeven boek heeft de schrijver deze artikelen gebundeld en rijk geïllustreerd.

Theo Janssen is een geboren Peellander. Hij is er niet alleen in geboren en opgegroeid, maar heeft er ook zijn hele leven de kost verdiend. Ook nu nog na zijn pensionering als districtshoofd Natuurbehoud bij Staatsbosbeheer is hij dag en nacht bezig met die Peel. Hij is er naar lichaam en geest mee vergroeid geraakt. Tijdens zijn werkzaam leven heeft hij al eens een klein boekje over de Peel uitgegeven en gaf hij regelmatig lezingen. Nu, blijkens dit boek - het eerste van een reeks kondigde hij aan -, gaat hij intussen bijna terug tot de schepping. Hij wil de Peel als het ware spiritueel tot leven brengen.

Wat betreft de verhalen zelf was hij natuurlijk gebonden aan wat ons van onze voorouders rest en aan wat oude mensen nog uit hun herinnering konden putten. Van dat niet weinige heeft de auteur ruim gebruik gemaakt,

aangevuld met kennis (als schriftelijke 'Peelbronnen' omschreven) die hij van elders kon vergaren. Nog sprekender dan de nostalgie in de teksten, getuigen de illustraties van de weemoed om een definitief verdwenen Peel. Theo Janssen kan ons die oude Peel niet terugbezorgen, evenmin overigens als de mensen die de vervening weer op gang trachten te brengen, maar dat is een heel andere zaak. Intussen zal iedereen die ook van de Peel houdt zoals die nu is, dit boek met veel plezier inzien, doorbladeren en gaan lezen.

* Leo Janissen, Limburg ... dat lijkt nergens op. Uitgeverij Europese Bibliotheek. Gebonden, 160 blz., tekeningen Jan Radersma. Zaltbommel 2001. Prijs € 17,02. ISBN 90 2888 3577 6.

De overeenkomst tussen de boeken van Theo Janssen en Leo Janissen zijn in eerste instantie groot. Beide auteurs hebben gezocht naar wonderlijke verhalen en gebeurtenissen uit de eigen streek. Voor Janssen is dat de Peel en voor Janissen heel Limburg. Beiden zijn vast overtuigd van uniciteit van hun regio en ze trachten die vervolgens in kaart te brengen. Janssen zoekt naar de historische werkelijkheid, voor Janissen staat het interessante verhaal voorop. Voor beiden zijn de Peel en Limburg nergens mee te vergelijken. Leo Janissen heeft - evenals Janssen - gedrukte bronnen en vertellers geraadpleegd. De lijst van vertellers vermeldt bij Janissen hun geboortejaren, tussen 1896 en 1998!

Toch is er groot verschil in beider resultaat. Bij Janssen, die zijn verhalen met oud beeldmateriaal illustreert, krijg je het gevoel dicht bij de realiteit te zitten, bij Janissen vaak niet meer. Bij Leo Janissen is de fantasie soms op hol geslagen en de historische werkelijkheid hooguit gebruikt voor een 'fantastisch' verhaal.

De laatste feodale heer van Horst is ook altijd goed voor een sappig verhaal. Nieuw is dat volgens de schrijver nog ergens in de kasteeltuinen (sic!) een geldschat van de gekke baron moet liggen en dat uit de kerker nog vaak kreunen te horen is van zijn vrouw en dochter die hij daar had opgesloten.

* Jos Venner (red.), Geschiedenis van Limburg. Deel II. Uitgave Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap. Gebonden, 232 blz., geïllustreerd. Maastricht 2001. ISBN 90 71581 11 X.

In twee delen is nu de geschiedenis van Limburg toegankelijk gemaakt voor de leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs, maar ook voor iedere verdere belangstellende. Een project dat onder bezielende leiding stond van geschiedenisleraar dr. Jos Venner uit Grathem. Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, de Provincie Limburg en het Anjerfonds hebben de uitgave en de verspreiding over de scholen mogelijk gemaakt. Deel I loopt tot 1794, het begin van de Franse Tijd, en deel II omvat de negentiende en de twintigste eeuw.

De boeken voorzien in een behoefte. Immers de Wet op de Basisvorming schrijft voor dat een kwart van de geschiedenislessen dient te worden besteed aan regionale geschiedenis. Maar zelfs als een leraar zich aan de wet houdt, wat men toch mag aannemen, dan nog bevatten de boeken zoveel stof dat hij of zij een keuze zal moeten maken. Dat kan, want de boeken zijn thematisch opgebouwd. Het is de taak van de docent daarbij het historisch overzicht in de gaten te houden.

Deze studieboeken zijn ook geschikt voor cursussen regionale geschiedenis en voor zelfstudie. Ze mogen in bibliotheken van lokale musea, geschied- en heemkundeverenigingen niet ontbreken. Er zijn docentenboeken beschikbaar. Verdere informatie verstrekt LGOG (adres: Postbus 83, 6200 AB Maastricht).

G.F. Verheijen

BESTUUR LGOG KRING HORST EN SEVENUM

Voorzitter: De heer drs. J.M.W.C. Schatorjé
Sint Jansstraat 54, 5964 AD Horst. Telefoon (077) 398 5494

Vice-voorzitter: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606

Secretaris: De heer J.M.G. Kelleners
Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst. Telefoon (077) 398 5349

Penningmeester: De heer C.L.G. Theeuwen
Paulus Potterstraat 26, 5961 AZ Horst. Telefoon (077) 398 3332

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Westerholtstraat 19, 5961 BG Horst. Telefoon (077) 398 1304

Lid: Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen
Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum. Telefoon (077) 467 2299

Lid: De heer J.H. Kurver
Convent 50, 5961 RE Horst. Telefoon (077) 398 3596

*** Tot slot**

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts vijf euro kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres.

Een briefkaartje aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht is voldoende om iemand op te geven als gewoon lid of als gezinslid.

Kopij voor de volgende aflevering van INFO LGOG Kring Horst en Sevenum (nummer 27, september 2002) in te zenden tot 15 augustus 2002 naar het redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606.